

Rullert
Rusmiddelpolitisk handlingsplan
for
Vardø kommune
Gjeldende for perioden
2016-2019

Rullert av: Enhetsleder POHS Bård Martinsen, Leder Nav Britt Harriet Isaksen og 1
betjent Øystein Furu

Innholdsfortegnelse

1	Hvorfor en handlingsplan?.....	3
1.1.	Innledning.....	4
1.2	Kommunens arbeid med planen(Enhetsleder POHS)	4
2.1	Kort om rusmiddelsituasjonen i Norge	5
2.2	Rusmiddelsituasjonen i kommunen	6
3	Rusmiddelpolitiske mål og strategier.....	11
3.1	Nasjonale mål og strategier	11
	Opptrappingsplanen for rusfeltet er ikke endret siden vedtak i stortinget.	11
3.2	Kommunens mål og strategier.....	12
4	Tiltak.....	13
4.1	Forebyggende tiltak.....	13
4.1.1.	Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper	13
4.1.2	Etablere rusfrie tiltak for barn og unge:	14
4.1.3	Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol	14
	ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER	14
	VARDØ KOMMUNE.....	14
	Bevillingsperioden.	15
	Salgsbevillinger	16
	Vinmonopolet.....	16
	Skjenkebevillinger.....	16
	Ambulerende bevillinger og enkeltanledninger.	17
	Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger, jfr. alkohollovens § 1-8	19
	Alkoholforskriften kapittel 10. Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger.....	19
5	Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmisbrukere	23
5.1	Tiltak oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmisbrukere	25
6	Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen	25
6.1	Ansvarsfordeling og samarbeid.....	25
6.2	Fremdrift Tiltak Ansvar Tidsfrist.....	25
6.5	Økonomiske konsekvenser (Enhetsleder POHS).....	27
6.6	Evaluering og rullering av handlingsplanen (enhetsleder POHS)	28

1 Hvorfor en handlingsplan?

Etter alkoholloven § 1-7d er kommunen pålagt å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. I de fleste tilfeller er det imidlertid naturlig å se alkohol- og narkotikapolitikken i sammenheng. Det anbefales derfor at kommunen utarbeider en helhetlig rusmiddel politisk handlingsplan hvor den alkoholpolitiske planen inngår.

Denne veilederen beskriver hvordan en slik plan kan utformes. Forskning viser at kommunenes bevillings- og kontrollmyndighet er blant de mest effektive virkemidlene vi har for å redusere alkoholforbruk og alkoholrelaterte skader. Alkoholloven¹ ble revidert

1. juli 2005, og denne revisjonen gir kommunene større frihet til å organisere sitt alkoholpolitiske arbeid ut fra en vurdering av lokale forhold. Dermed har kommunenes rusmiddelarbeid blitt enda viktigere enn før for å nå så vel lokale som nasjonale målsettinger. Rusmiddelproblemene er sammensatte. Dette tilsier at planen bør være både tverrfaglig og tverretatlig. Den bør omfatte alle sider av kommunens rusmiddelarbeid. Dette innebærer alle typer forebyggende tiltak som for eksempel bevillingspolitikk, informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid, så vel som oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere. Hensikten er at kommunens rusmiddelpolitiske arbeid ses i sammenheng. Arbeidet med å utarbeide og gjennomføre den rusmiddelpolitiske handlingsplanen bør derfor involvere både sosialtjenesten og bevillingskontoret. Mål, strategier og tiltak på rusmiddelområdet berører også blant annet helsetjenesten, skole og kultur- og organisasjonsarbeid. En rusmiddel politisk handlingsplan bør dessuten omtale målgrupper og tiltak som er nærmere beskrevet i andre kommunale planer, for eksempel barne- og ungdomsplan, psykiatriplan mv.

¹ Lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv.

1.1. Innledning

Hver kommune er pålagt å ha en alkoholpolitisk handlingsplan, jf. alkohollovens § 1-7d som har følgende ordlyd:” kommunen skal utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Departementet kan gi forskrift om innholdet av kommunal handlingsplan”.

Kommunen er pålagt å løse en rekke oppgaver på rusmiddelfeltet. Dette gjelder i hovedsak følgende lover:

- Lov av 2. juni 1989 nr 27 om omsetning av alkoholholdige drikk mv. med senere endring i Lov av 16. mai 1997 nr. 28.
- Lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester mv.
- Lov av 19. november 1982 nr. 6 om helsetjenester i kommunene.
- Lov av 17. juli 1992 om barneverntjenester.
- Lov av 5. august 1994 om vern av smittsomme sykdommer.
- Lov av 2. juli 1999 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern.

Problemene knyttet til alkohol, narkotika og andre rusmidler forutsetter tverrfaglig og tverretattlig samarbeid for å bli løst. Vardø kommune ønsker at denne planen skal bidra til helhetlig og samordnet innsats i forhold til rusfeltet. Med rusfeltet menes i denne handlingsplanen kommunale tjenester innen helse og sosial, skole og kultur. Ut over det vil rusmiddelmissbrukere ha rett til tjenester fra spesialisttjenesten innen helseforetakene,

1.2 Kommunens arbeid med planen

ALKOHOLPOLITISK HANDLINGSPLAN/RUSPLAN

Rullering av planen i 2016:

Arbeidet med rullering av planen startet i begynnelsen av mars 2016. Enhetsleder for POHS kalte inn til et formøte den 16.03.2016 vedrørende rullering av planen.

Etter formøte ble følgende arbeidsgruppe nedsatt:

Enhetsleder helse, Bård Martinsen.
Konstituert leder av Nav Vardø, Britt Harriet Isaksen
1 betjent Øystein Furu

Arbeidsgruppen innhentet og oppdaterte informasjon fra politiet, Nav, legetjenesten, familieavdelingen ved barnevern, psykiatri og helsestasjon. Ungdommen ved elevrådet på ungdomskolen ble forespurt i forhold til tiltak som de synes er viktig for ungdommen.

Behandling	Dato
POHS	11.05.2016
Høring	
Bystyret	

2.1 Kort om rusmiddelsituasjonen i Norge

Alkohol:

Det har vært en betydelig økning i alkoholkonsumet i Norge de siste 10-15 årene. Økningen har vært spesielt stor blant kvinner og unge i aldersgruppen 15-20 år, selv om det de siste årene har skjedd en utflating og også tegn til en viss nedgang i forbruket blant ungdom. Økningen er en utfordring og det er viktig å stadig utvikle nye tiltak ved siden av å videreføre de tiltakene som virker. Forebyggende arbeid er herunder et sentralt tema i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet.

Narkotika:

Bruken av illegale rusmidler økte gjennom 1990-tallet, toppet seg rundt årtusenskiftet og har siden gått noe tilbake. Det anslås at det er mellom 8 200 og 11 500 injiserende rusmiddelavhengige i Norge, antall overdosedødsfall er redusert de siste årene fra 338 i 2001, til 195 i 2006.

Illegalt bruk av legemidler:

En betydelig andel av de som misbruker illegale rusmidler, misbruker også vanedannende legemidler (narkotikaklassifiserte legemidler). Hjelpeapparatet og politi- og tollmyndigheter rapporterer om omfattende illegal bruk av legemidler. Dette gjelder både legemidler som er smuglet inn i landet, og legemidler foreskrevet av leger. Det er et behov for økt bevissthet i befolkningen og blant legene om dette problemet, ikke minst fordi omsetningen av morfin, buprenorfin og metadon har økt betydelig de siste årene. Dette fører også til en økning i den illegale bruken av disse legemidlene. I tillegg misbrukes en del av de vanedannende medikamentene ved tyveri fra produsent eller distributør, ved ulovlig produksjon eller ved ulovlig import.

Vanedannende legemidler, deles inn i tre grupper: svakere angstdempende eller beroligende midler (anxiolytika), sovemidler (hypnotika og sedativa) og smertestillende midler av opioid type. Norge har et stort forbruk av kodeinholdige smertestillende midler, mens gruppen benzodiazepiner eller benzodiazepinliknende stoffer dominerer når det gjelder beroligende midler og sovemidler. Salget av smertestillende og beroligende midler fra apotek har vært stabilt, mens salget av sovemidler har økt de siste 5 årene.

Internasjonalt regner man med at en tredel av alt stoffbruk i verden er misbruk av reseptbelagte medikamenter. NOU 2003:4 "Forskning på rusmiddelfeltet" peker på at det sannsynligvis er et betydelig omfang av personer med misbruk av vanedannende legemidler i Norge, og at dette i stor grad er et usynlig misbruk. Omfanget av avhengighet, helsemessige skader og sosiale kostnader knyttet til misbruk av vanedannende legemidler har vi lite kunnskap om. Vi vet imidlertid at andel brukere av vanedannende legemidler øker markant med økende alder. Fra 30-årsalderen er det en økende forskjell mellom kjønnene, og det er andelen av kvinner som øker.

2.2 Rusmiddelsituasjonen i kommunen

Prognose for folketallet i 2014 og fremover i tid (pr. 1.januar)

	2016	2017	2018	2019
0 - 5 år	104	109	106	113
6 – 15 år	190	178	179	172
16 -19 år	88	89	87	89
20 - 66 år	1339	1346	1338	1334
67 år og eldre	414	420	432	431
Sum befolkning	2135	2142	2142	2139

NB! Prognosen for folketallsutviklingen bygger på SSB's prognose for middels_folketallsutvikling.

Ser en på prognosen for folketallsutvikling i Vardø kommune så vil folketallet i planperioden 2016-2019 være ganske stabilt. Det er viktig at det forebyggende arbeidet i forhold til rus blir satt inn imot gruppen barn og ungdom. Antallet i denne gruppen vil ikke bli vesentlig redusert i planperioden.

Den største aldersgruppen 20-66, det er i denne gruppen som det er flest personer som trenger oppfølging og rehabilitering i forbindelse med rusmiddel misbruk.

Russituasjon i Vardø kommune i 2014-2016 ved narkotika/ etterretningskontakt politiførstebetjent Øystein Furu:

En politifaglig analyse av russituasjon i Vardø er gjort på følgende måte:

Antall narkotika straffesaker for bruk og besittelse av narkotika (hvilke typer narkotika).

Avhør av pågrepne i narkotikasaker.

Samtaler med personer som har vært inne til avhør i andre saker om narkotikasituasjonen.

Politiets egen etterretning og erfaring opp mot miljøet.

I Vardø kommune har det helt siden 70 tallet vært et etablert narkotikamiljø i Vardø.

På midten av 90 tallet ble amfetamin introdusert i Vardø og dette misbruket har økt og øker fortsatt.

I Vardø har man to rusmiljøer. Det ene er blant de litt eldre som misbraker en del hasjissj, B-preparater og alkohol.

Det andre miljøet er de litt mer unge i 20 årene. Her er det også en del personer som er helt ned i 15 års alderen. I dette miljøet er det utbredt bruk av hasjissj, alkohol, B-preparater og det misbrukes også amfetamin som sniffes eller settes med sprøyte.

Trenden blant ungdom de siste årene er at de skifter fort over fra et narkotisk stoff til et annet og ønsker å teste ut flere på kortere tid.

Det virker som om hasjiss ikke ses på som narkotika blant mange ungdommer. De påstår de har full kontroll over sitt forbruk og har ikke problemer hverken psykisk eller sosialt.

Dette stemmer ikke med realitetene og flere av disse misbrukerne går også over på amfetamin og mange av disse havner på ulovlig bruk av B-preparater eller får dette legalt vis fra lege da de sliter psykisk.

Narkotikaaksjoner som er gjennomført i Vardø i 2014 og til marsk 2015 så avdekker disse at det er utstrakt bruk av B-preparater som ikke er foreskrevet av lege. Disse forskjellige pillene omsettes i miljøet og byttes mot hasjiss og amfetamin. Flesteparten av de som har blitt pågrepet i narkotikasaker viser urinprøven at disse også har misbrukt B-preparater i tillegg til hasjiss og amfetamin.

De siste aksjonene som frem til nå er gjennomført i april måned 2016 hvor det ble pågrepet 15 personer og alle disse var enten i besittelse av hasjiss, amfetamin, B-preparater og kokain. Alle som ble pågrepet ble tatt urinprøve av og de var positive på THC (virkestogg i hasjiss) i tillegg var det flere av disse positive på amfetamin, kokain og B-preparater.

Det er positiv bruk på B-preparater, hasjiss og amfetamin ned til 15 år, men vet at det er en del mørketall i denne aldersgruppen.

Narkotikamiljøet i Vardø er forholdsvis stort i forhold til folketallet, men skiller seg ikke noe spesielt ut fra kommuner som vi kan sammenligne oss med i folketall som Båtsfjord, Tana og Karasjok.

Misbruket av narkotika skjer oftest opp mot helger, men det blir fort til at de også misbruker midt i ukedagene på kveld og på natt. Mange misbruker så ofte som de har penger til det og en del kriter også en del og setter seg i skyld og gjeld.

Det aller meste misbruket av narkotika og omsetning skjer på bopel til misbrukerne eller i andre lukkede rom. Men informasjon til politiet tyder på at de i ungdomsmiljøet som misbruker narkotika så prates det nokså åpent om dette selv om andre er til stede og som ikke bruker narkotika.

Når det gjelder tilgangen til narkotika i Vardø så er det flere personer som henter inn mindre eller litt større partier med hasjiss, amfetamin og andre typer narkotiske tabbeletter for salg og til eget misbruk. Det er ikke en oppfatning om at det sitter noen personer i Vardø som tjener store penger på omsetning av narkotika. De som driver med dette omsetter narkotika for å finansiere eget forbruk pluss litt ekstra ved salg av narkotika.

Hvis det er fritt for narkotika i Vardø så hentes det narkotika fra Vadsø, Tana, Kirkenes eller Båtsfjord og det samme andre veien igjen hvis det er fritt der. Det er ingen problemer og få tak i fra nabokommunene barn man kjenner noen. Det er et godt kjent nettverk i miljøene i Øst Finnmark.

Det er ingen økt vinningskriminalitet i Vardø i forbindelse med narkotikamisbruket. Det er økt antall med voldsepisoder hvor narkotika er en medvirkende årsak.

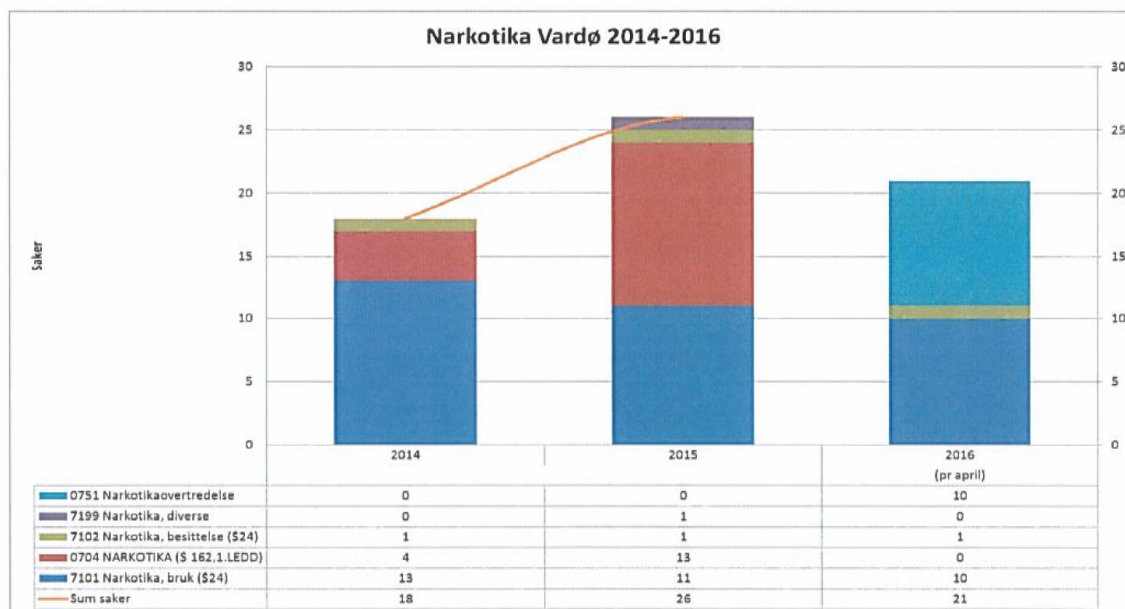
Det er blitt mer trusler og vold i narkotikamiljøet i Vardø de siste årene ved at personer stadig vekk havner i konflikt med hverandre grunnet gjeld, at noen ikke får tilgang til narkotika fra andre og i andre tilfeller i rent sinne/frustrasjon i ruspåvirket tilstand over sin situasjon de er havnet i.

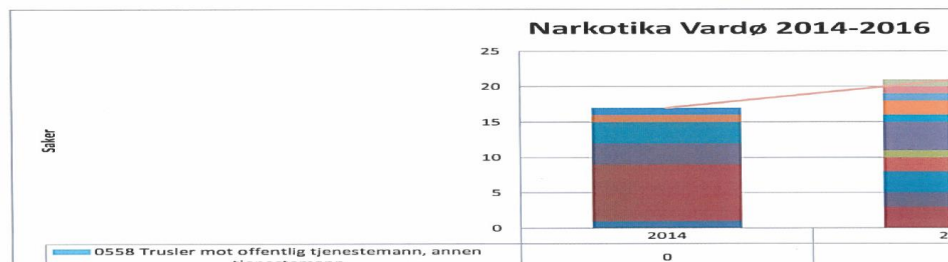
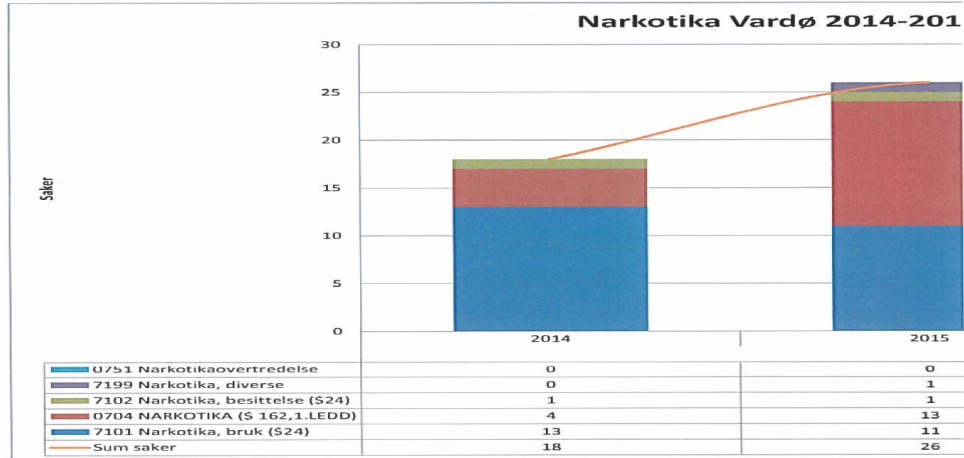
Det er kjent at trusler og vold internt i rusmiljøet ofte ikke blir anmeldt til politiet.

Det er også økning i trusler om vold fremsatt mot helsevesenet grunnet narkotikamisbruk.

Mange av de i rusmiljøet blir ofte paranoide til tider og føler seg truet og tar forholdsregler ved å ha kniver, økser og slagvåpen lett tilgjengelig i hus og leiligheter og det gjøres en del beslag av dette av politiet ved aksjoner eller enkeltoppdrag knyttet til disse personene.

NAV:

Det er registrert 13 personer med rusproblematikk ved NAV Vardø i 2015. 5 av disse har vært i rusbehandling. Alle har blitt fulgt opp lokalt med samtaler med saksbehandler i NAV, samt i team med aktører fra psykisk helsevern og lege.

Det har vært iverksatt aktive tiltak der det har vært mulig. NAV stiller krav til aktivitet for alle brukere av statlige og kommunale tjenester. Det er ikke alltid det er mulig å iverksette dette, men det jobbes aktivt med aktivisering for å unngå passive stønadsmottakere.

Barnevern:

Barnverntjenesten har ikke mange meldinger eller plasseringer som gjelder rus blant barn og unge. Det er foreldrene til barna man ser at rus er med i bildet. Dette fører som regel til at barna blir skadeildene på en eller annen måte.

Legetjenesten:

Alkohol, cannabis, amfetamin og legale beroligende og smertestillende misbrukes som tidligere. Legetjenestens er restriktiv med å skrive ut A- og B-preparater (sterke smertestillende og beroligende medisiner) og har de seneste år redusert dette ytterligere til mange personer.

Gjeldende enkelte personer er det fortsatt store problemer i forhold til utskrivning av dette.

Totalt sett opplever legetjenesten en noe stabilere situasjon sammenliknet med for 2-3 år siden. Vi gir disse personene regelmessige timer til legekantoret som man må komme til og i stort sett fungerer det bra. Det forekommer dog trolig en utbredd illegal handel med disse preparater som vi i nåsituasjonen ikke kan påvirke. Det planlegges fra våren 2016 og starte opp med regelmessige møter med politiet for og sammen skape en bedre situasjon vedrørende misbruk av A- og B preparater.

En del personer oppgir å ha kjøpt B-preparater via internett. Det er vanlig med blandingsmisbruk. Heroin og kokain brukes kun sporadisk. Misbruk av ADHD-medisiner forekommer. Bruk av anabole steroider forekommer, ofte i kombinasjon med andre preparater.

Amfetamin brukes relativt vanlig som partystoff men også ecstasy forekommer i denne sammenheng. Gjeldende denne typ av misbruk har vi i dag begrenset informasjon men regelmessige møter med politiet er viktig også gjeldende dette.

3 Rusmiddelpolitiske mål og strategier

3.1 Nasjonale mål og strategier

Opptrappingsplanen for rusfeltet er ikke endret siden vedtak i stortinget.

Regjeringens overordnede mål med rusmiddelpolitikken er:

” å redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet.”

Dette overordnede målet er nedfelt i *Opptrappingsplan for rusfeltet* (St.prp. nr. 1, Helse- og omsorgsdepartementet, 2007-2008), og er delt opp i fem hovedmål:

- 1 Tydelig folkehelseperspektiv
- 2 Bedre kvalitet og økt kompetanse
- 3 Mer tilgjengelige tjenester og økt sosial inkludering
- 4 Forpliktende samhandling
- 5 Økt brukerinnflytelse og bedre ivaretagelse av barn og pårørende

For å nå målene i Opptappingsplanen ønsker regjeringen å styrke kommunenes oppfølgingsarbeid, opprette flere behandlingsplasser innen tverrfaglig spesialisert behandling, samt kortere ventetid på behandling. Videre vil man sikre at alle som har ønske eller behov får en individuell plan.

Det skal gjennomføres forsøk med koordinerende” tillitspersoner” for rusmiddelavhengige, og det skal etableres rusrådgivere hos fylkesmennene. Kvaliteten på tjenestene skal heves ved å innføre kvalitetsindikatorer, kartleggingsverktøy, veiledere og faglige retningslinjer. Med et tydelig folkehelseperspektiv er det blant annet regjeringens hensikt å opprettholde en virkningsfull og befolkningsrettet alkoholpolitikk kombinert med mer og bedre forebygging. Rusmiddelpolitikken må og skal ha et langsiktig perspektiv, og tiltak må som oftest være virksomme over lengre tid før vi kan forvente å se resultater.

Med rusreformen er det lagt til rette for at rusmiddelavhengige får de samme rettigheter til spesialisert behandling som andre pasientgrupper. Et av målene med reformen er å sikre den enkelte rusmiddelavhengige et mer helhetlig behandlingstilbud. Et godt samarbeid mellom de regionale helseforetakene, kommunene og frivillige tjenesteytere er avgjørende. De ulike instansene må stå sammen om planlegging og tilrettelegging slik at den enkelte i ulike faser får adekvat behandling og omsorg. Individuell plan må og skal være det redskapet som kommunene og de regionale helseforetakene bruker for å sikre et godt samarbeid rundt den enkelte pasient.

Hovedformålet med alkoholpolitikken er å motvirke de skadevirkningene som alkoholbruk kan føre med seg. For å oppnå dette er en rekke forskjellige virkemidler tatt i bruk. Disse er rettet mot tilbudssiden og etterspørselssiden. Alkoholloven spiller en viktig rolle i denne sammenhengen, og flere av tiltakene som regulerer tilgangen til og omsetning av alkohol er nedfelt her. Forskning på alkoholbruk viser at det er nær sammenheng mellom befolkningens totale alkoholforbruk og omfanget av alkoholrelaterte skader. Videre er det sammenheng mellom totalforbruk og antall storforbrukere. Flere storforbrukere gir flere alkoholrelaterte skader. Det er godt dokumentert at de mest effektive virkemidlene i alkoholpolitikken er de som reduserer tilgjengeligheten og øker prisen. Norges alkoholpolitikk er en av de mest restriktive i Europa, og det er grunn til å anta at dette er en viktig grunn til at alkoholkonsumet i Norge er blant de laveste i den vestlige verden (Statusrapporten). Regjeringen ønsker å synliggjøre hvilke sosiale kostnader rusmidler fører med seg, og at det må arbeides aktivt for å opprettholde de såkalte regulatoriske virkemidlene som har god effekt. De viktigste virkemidlene i alkoholpolitikken er bevilgningssystemet, vinmonopolordningen, begrensede salgs- og skjenketider, bestemte påbud og forbud, inkludert reklameforbudet, lovbestemte aldersgrenser, og en restriktiv avgiftspolitik. Regjeringen slår fast at disse virkemidlene skal opprettholdes (Opptappingsplanen). Det er ønskelig med en styrket oppslutning i befolkningen om alkoholfrie soner for å forebygge skadevirkninger av alkoholbruk. Blant annet skal arbeidet mot bruk av alkohol i svangerskapet styrkes, da forskere er enige om at alkohol gjør større skade på fosteret enn narkotikamisbruk. Det skal også rettes oppmerksomhet mot bruk av rusmidler i arbeidslivet. Forskning peker på endringer i rusmønsteret, og det er grunn til å frykte en økning i bruken av sentralstimulerende midler i årene framover. Forskningsinnsatsen på rusfeltet skal styrkes for å få fram bedre dokumentasjon og statistikk som igjen skal danne grunnlaget for riktig og bedret innsats. Regjeringen ønsker å øke innsatsen både nasjonalt og internasjonalt for å begrense innførsel og bruk av illegale rusmidler og illegale legemidler.

3.2 Kommunens mål og strategier

- 3.2.1 Arbeide for å heve debutalderen for bruk av rusmidler blant ungdom.
- 3.2.2 Arbeide for å komme i posisjon for å fange opp unge og voksne som er i risiko for å utvikle rusproblemer.
- 3.2.3 Etablere rusfrie tiltak for ungdom.
- 3.2.4 Styrke den lokale innsatsen overfor personer med bolig-og rusproblemer.
- 3.2.5 Arbeide for god kontroll på salgs – og skjenkepolitikken.

4 Tiltak

4.1 Forebyggende tiltak

- Gode og trygge oppvekstvilkår Vardø kommune.
- Frivillige lag og foreninger er viktig i forhold til å gi barn og unge aktivitetstilbud, dette er med på å forebygge bruk av rusmidler.
- Det må drives et aktivt og kontinuerlig holdnings skapende arbeid blant barn og ungdom i Vardø kommune. Foreldre/foresatte må trekkes inn i dette arbeidet, de er den gruppen som har det største ansvaret vedrørende holdnings skapende arbeid blant barn og ungdom.
- Dette arbeidet må grunnskolene og den videregående skole delta aktivt i. Prosjekter som bidrar til å bevisstgjøre ungdom og styrke deres holdninger må gjennomføres. Det må i tillegg arbeides tverrfaglig i forhold til alle etater som arbeider opp mot barn og ungdom. Dvs. at familieavdelingen ved barnevernet, helsestasjonen og politiet koples på undervisningsopplegg etc. Foreldre / foresatte inviteres til å delta. I tillegg bør det være faste tverrfaglige samarbeidsmøter.
- Kartlegging av barn - / ungdoms rusvaner ved bruk av undersøkelser i grunnskolen og i den videregående skole.
- Kommunen må aktivt støtte frivillige organisasjoner i kommunen som aktiviserer barn og ungdom i rusfrie miljø.
- Kommunen bør starte opp ungdomsklubb, og legge til rette for aktiviteter som er oppbyggelige og er et tilbud ungdommen ønsker.

4.1.1. Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper

- Gjenoppta tilbudet om helsestasjon for ungdom noen ettermiddager pr mnd.
- Forebyggende hjelpetiltak i regi av familieavdelingen ved barneverntjenesten. Instanser som arbeider med barn og unge MÅ snarest mulig melde til barneverntjenesten om uheldige forhold de er kjent med, og som kan være til skade for barnets/ungdommens utvikling, slik at barneverntjenesten ev. på et tidlig stadium kan iverksette nødvendige hjelpetiltak.
- Samarbeid med politiet.

- Et mer synlig politi. Arbeide for at politiet får utvidet vaktordningen spesielt i helgene. Meldeplikten til barnevernet skjerpes- dersom politiet påtreffer ungdom under 18 år som er tydelig beruset – meldes barnevernet.
- Arbeidstiltak for ungdom mellom 16 – 25 år – individuelle tiltak gjennom NAV.

4.1.2 Etablere rusfrie tiltak for barn og unge:

Det må legges til rette for at ungdom kan ha ulike muligheter for uteliv der de kan delta. Ungdommene må selv trekkes aktivt inn i dette arbeidet i tett samarbeid med kulturetaten og helsestasjon for ungdom m.fl.

Forslag til slike aktiviteter kan være:

- Ungdomsklubb.
- Utvidet åpningstid i f.eks Vardøhallen i helgene der ungdom kan drive med ulike sportslige aktiviteter.
- Utvidet åpningstid i bassenget i helgene.
- Musikkverksted på kveldstid.
- Nettcafe - f.eks knyttet opp mot ungdomsklubben.
- Nattkino.
- Ulike helgearrangement. Konserter med mer.
- Trafikkopplæringsprogram i regi av politiet.

4.1.3 Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER VARDØ KOMMUNE

Målsetting

Ut fra de store negative konsekvenser som bruk/misbruk av alkohol medfører for samfunnet, enkeltmennesket og familier, vil Vardø kommune vedta følgende målsetting for sin alkoholpolitikk:

Vardø kommune har som mål å redusere forbruket av alkohol og bekjempe illegal omsetning av alkohol i kommunen.

Kommunens retningslinjer signaliserer kommunens holdninger til rusmidler. Retningslinjene er samtidig med på å gi rammer for trygg og positiv opplevelse rundt steder der det er naturlig å servere alkohol.

Den kommunale alkoholbevillingspolitikken forvaltes innenfor de rammer som er gitt i Lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven). Alkoholloven har som målsetting å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette, sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer.

Det tas sikte på et nært samarbeid med bevillingshaverne slik at gjeldende regelverk blir fulgt. Bevillingshaveren plikter å sette seg inn i lov- og regelverk, og være særlig restriktiv på at det holdes orden i og utenfor salgs- og skjenkestedet, og at det ikke selges eller serveres til synlig berusede personer, og at aldersgrensene for salg og servering av alkohol følges nøye.

Definisjoner

Salg: Med salg forstås overdragelse av alkoholholdig drikk til forbruker mot vederlag for drikking utenfor salgsstedet, jf. Alkohollovens § 1-4 første ledd-

Skjenking: Med skjenking forstås salg for drikking på stedet. Som skjenking regnes det også når bevillingshaver vet om at det drikkes i deler av hans jus som han har rådighet over, eller på andre steder i hans besittelse, eller på husets nærmeste tilliggelser, jf. alkohollovens § 1-4 andre ledd.

Bevilling: Salg og skjenking av alkoholholdige drikkevarer som omfattes av retningslinjene, kan skje kun på grunnlag av kommunal bevilling, jf. alkohollovens § 1-4a.

Bevillingsperioden.

Skjenkekontrollene som er gjennomført i forrige bevilgningsperiode har det ikke vært noen alvorlige overtredelser. De foretak som har hatt bevilgninger i de siste periodene har stort sett vært de samme og det er stabile foretak som har overholdt sine forpliktelser i forhold til bevilgningene. På bakgrunn av dette vil det bli tildelt tids ubestemte bevilgninger fra 01.07.2016.

Bevillingsperioden settes til tids ubestemt jfr. alkohollovens §1-6 4, dette gjelder fra 01.07.2016 for eksisterende bevilgninger. Disse gjelder frem til bevilgningshaver får inndratt bevilgning eller at bevilgningshaver legger ned driften.

Alkoholloven § 1-6. Bevillingsperioden:

«Kommunal bevilling til salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunal bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk enn nevnt i første ledd og til skjenking av alkoholholdig drikk kan gis for perioder inntil 4 år, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Slike bevillinger kan dessuten gis for en bestemt del av året, og for en enkelt bestemt anledning.

Kommunen kan beslutte at bevillinger etter første og annet ledd likevel ikke skal opphøre, men gjelde videre for en ny periode på inntil fire år med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Kommunen kan beslutte at ingen bevillinger skal opphøre eller fastsette nærmere retningslinjer for hvilke bevillinger det må søkes om fornyelse for. Ved fastsettelse av disse retningslinjene kan kommunen legge vekt på de samme forhold som ved behandling av ny søknad, jf. § 1-7a. I stedet for krav om fornyelse kan kommunen endre eller fastsette nye vilkår for bevillinger i samme utstrekning som ved behandling av ny bevilling, jf. §§ 3-2 og 4-3.

Beslutninger etter tredje ledd kan bare fattes dersom kommunen etter kommunevalget har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken i kommunen, herunder vurdert bevillingspolitikken.

Statlige skjenkebevillinger gis inntil videre.

Statlige tilvirkningsbevillinger gis inntil videre, men kan dersom særlige forhold tilsier det gis for en bestemt periode.

Dersom spørsmålet om fornyelse av gitt bevilling ikke er endelig avgjort innen bevillingsperiodens utløp, er bevillingen fortsatt gyldig inntil utgangen av den måned hvor endelig vedtak om ny bevilling er truffet, likevel ikke utover 3 måneder fra begynnelsen av den nye bevillingsperioden.»

Ny periode blir 01.07.2016 –

Antall bevillinger i Vardø kommune for perioden fra 01.07.16– settes til:

- **skjenkebevillinger:** Dette tallfestes ikke, men det blir vurdert av bystyret ved hver enkelt ny søknad.
- **salgsbevillinger:** Dette tallfestes ikke, men det blir vurdert av bystyret ved hver enkelt ny søknad.

Vinmonopolets bevilling holdes utenom de ordinære bevillingene.

Salgsbevillinger

Angående kriterier for salgsbevilling, henvises til alkohollovens kap. 3 Salg av alkoholholdige drikker. I tillegg settes det krav til vandel og skikkethet.

Salgstiden for øl og rusbrus følger åpningstiden til forretningen, dog ikke utover lovens maksimaltid (mandag – fredag kl. 08:00 - kl. 20:00 og lørdag kl 08:00 - kl. 18:00). Salg av øl på søndager, kommune- og fylkestingsvalg, stortingsvalg og andre folkeavstemminger tillates ikke.

Omsetning av øl og rusbrus tillates kun fra dagligvareforretninger med rikt vareutvalg og fra rene ølutsalg. Øl skal ikke plasseres slik at det har en framtrødende plass og at varene blir forsvarlig låst eller dekket til etter salgstidens slutt.

Det gis ikke salgsbevilling til kiosk/storkiosk eller bensinstasjon.

På salgsstedet skal det være tydelig skilting som opplyser om 18 års grense ved kjøp av øl/rusbrus.

Det skal som hovedregel være både en styrer og en stedfortreder knyttet til salgsbevillingen, jf alkohollovens § 1-7 C.

Vinmonopolet.

A/S Vinmonopolet gis rett til å ha et utsalg for øl, vin og brennevin.

Skjenkebevillinger

Angående kriterier for skjenkebevilling, vises det til alkohollovens kap. 4 Kommunale skjenkebevillinger. Det settes i tillegg krav til vandel og skikkethet.

Skjenketiden **for øl og vin** settes søndag – torsdag fra kl. 10:00 – 24:00
Fredag og lørdag fra kl. 10:00 – 03:00 påfølgende dag.

Skjenketiden **for brennevin** settes søndag – torsdag fra kl. 15:00 – 24:00
Fredag og lørdag fra kl. 15:00 – 03:00 påfølgende dag.

Innenfor lovens maksimaltider åpnes det for utvidet skjenketid ved særskilte anledninger. Det gis dispensasjon for spesielle arrangement.

Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp. Utendørs skjenking av alkohol kan bare skje etter gitt bevilling, og følger innendørs skjenketid. Vardø kommune har gitt bevilling til 7 utendørsservering.

I forbindelse med arrangementene Yukigassen, Pomorfestivalen og Blues i Vintermørket utvides skjenketiden slik at skjenking av alkohol under festivaldagene (onsdag og torsdag) settes skjenketiden til å være lik fredag og lørdag.

Den samme utvidelse av skjenketiden gjelder onsdag før skjærtorsdag, skjærtorsdag, 1. påskedag, 16. mai, 25. t.o.m. 31. desember.

Skjenkestedene anmodes om å arrangere alkoholfrie kvelder.

Det gis ikke skjenkebevilling til kiosk/storkiosk eller bensinstasjon.

Ambulerendebevilgninger og enkeltanledninger.

Angående ambulerende skjenkebevilling, henvises til alkoholovens § 1-6 og 4-5. Skjenketiden for ambulerende bevilling (lukket selskap) og enkeltanledninger (åpent selskap) skal følge samme skjenketider som for faste skjenkebevillinger.

Søknader om skjenkebevilling for ambulerende eller enkelt anledning delegeres til rådmannen og behandles administrativt.

Bevilling for enkeltanledning må knyttes til en bestemt begivenhet. Det må gis særskilt bevilling for hvert enkelt arrangement, maksimalt for 6 dagers varighet. Bevillingen kan gis som alminnelig bevilling eller som bevilling til sluttet selskap. Bevilling for enkelt anledning kan også benyttes til å **utvide eksisterende bevilling** til å omfatte brennevin, utvidelse av skjenkeareal for en enkelt anledning og utvidelse av skjenketid.

Det skal være en skjenkeansvarlig i tilknytning til bevillingen. Normalt vil det ikke være nødvendig med krav om stedfortreder ved ambulerende bevilling, alkoholoven § 1-7c.

Ved store arrangement må det påregnes at det settes vilkår om at styrer har avlagt kunnskapsprøven om alkoholoven. Det kan også settes vilkår om aldersgrenser og krav til skjenkeareal med mer.

Før bevilling av store arrangementer innvilges skal det innhentes uttalelse fra sosialtjenesten og politiet.

De som søker bevilgning til enkelt arrangement (yuki, blues i vintermørket osv..) oppfordres til å arrangere et rusfritt arrangement til ungdommen i tillegg.

Gebyr

Bevillingsgebyr fastsettes for ett år av gangen og på grunnlag av omsatt mengde alkoholholdig drikk jfr. forskrift av 11. desember 1997 nr. 1292 kap. 11, og skal forhåndsbetales.

Bevillingsgebyr for ambulerende skjenkebevilling og enkelt anledning jfr. forskrift til alkoholoven § 11-2 settes til kr 500- pr. dag/gang.

For kunnskapsprøve etter alkoholovens § 1-7c betales et gebyr kr 500,- pr. prøve. Beløpet skal være betalt før prøven kan avlegges. Det utstedes bevis for bestått prøve.

Bevillingsgebyrene skal i alle saker vedrørende skjenke- og salgsbevillinger øremerkes til arbeidet for barn og unge etter innstilling fra Ungdomsrådet jf pkt. 5.3 i "Handlingsplanen innen rus".

Brannvern

Av brannforebyggende årsaker settes det følgende vilkår for skjenkebevillinger:

Maksimalt tillatt persontall må fastsettes i samsvar med beregningsreglene i "Forskrift om brannforebyggende tiltak og brannsyn av 5. juli 1990 kap. 4" og godkjennes av brannsjefen. Oppslag om godkjent persontall skal slås opp på et lett synlig sted for gjestene.

For at eier skal kunne dokumentere brannsikkerheten for personer, skal han/hun til enhver tid vite hvor mange personer som befinner seg i lokalet. Rutiner for opptelling må kunne dokumenteres.

Ved kontroll vil brannsjefen forbeholde seg retten til endring av godkjent persontall dersom forholdene skulle tilsi det.

Øvrige bestemmelser

I medhold av alkoholovens § 1-7c skal hvert salgs- og skjenkested ha en styrer og stedfortreder. Det kan gjøres unntak fra kravet om stedfortreder når det vil virke urimelig bl.a. av hensyn til salgs- og skjenkestedets størrelse.

Før bevillingsdokument blir utferdiget stilles det følgende vilkår:

- dokumentasjon fra skattemyndigheten
- dokumentasjon på at driverselskapet er gyldig stiftet
- dokumentasjon på at styrer og stedfortreder har bestått kunnskapsprøven etter alkoholovens § 1-7c 3. ledd.
- driverselskapet har ajourførte regnskaper i samsvar med gjeldende lover og forskrifter

Salgs- og skjenkekontroll

Formannskapet er kommunens kontrollutvalg etter alkoholovens § 1-9.

Salgs og skjenkekontroll må være etablert før nye bevilgninger innvilges. Kontroll av salgs- og skjenkesteder foretas av engasjert kontrollør.

Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene (salg og skjenking til mindreårige og mindreåriges delaktighet i salg og skjenking) og overskjenking, og at det ikke selges eller skjenkes til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, jf Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk

Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. § 9-1 pålegger også kommunen å kontrollere føring av internkontroll etter forskriftens kap. 8. Disse kontrollene foretas i tilknytning til skjenke- og salgskontrollene.

Kommunen kan når som helst kreve tilgang til salgs- og skjenkestedets lokaler og regnskaper, jf alkoholoven § 9-1.

I henhold til alkoholoven skal salgssteder og skjenkesteder kontrolleres minst en gang årlig. Kommunen er pålagt å utføre minst tre ganger så mange kontroller som det er salgs- og

skjenkesteder i kommunen, jf § 9-7 i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk.

Kontrollen kan foregå åpent eller anonymt. Etter utført kontroll skal kontrolløren alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig redegjøre for sitt inntrykk av stedet, jf Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. § 9-5.

Skriftlig rapport fra kontrollen sendes snarest mulig og innen en uke til salgs- eller skjenkestedet. Etter dette har bevillingshaver mulighet til å uttale seg innen 2 uker, jf § 9-6 i Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.

Kopi av rapportene sendes bevillingsmyndigheten når kontrollen er foretatt.

I tillegg til skjenkekontrollene i kommunens regi rapporterer politiet om eventuelle brudd på alkoholloven som de måtte observere.

Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger, jfr. alkohollovens § 1-8

Kommunestyret kan i bevillingsperioden inndra en bevilling for resten av bevillingsperioden, eller for en kortere tid dersom vilkårene i § 1-7b ikke lenger er oppfylt, eller dersom bevillingshaver ikke oppfylder sine forpliktelser etter denne loven eller bestemmelser gitt i medhold av denne. Det samme gjelder ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av annen lovgivning når bestemmelsene har sammenheng med denne lovs formål.

En bevilling kan også inndras dersom det skjer gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, eller dersom det ved skjenkestedet skjer gjentatt diskriminering av grunner som nevnt i straffeloven § 186.

Departementet fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om inndragning av bevillinger etter første og annet ledd, herunder saksbehandlingsregler og standardiserte reaksjoner for ulike typer overtredelser.

En bevilling kan inndras dersom den ikke er benyttet i løpet av det siste året. Departementet gir forskrifter om avgrensning og utfylling av inndragningsadgangen etter dette ledd.

Statlige skjenkebevillinger kan når som helst inndras av departementet, selv om vilkårene etter første ledd ikke foreligger.

Alkoholforskriften kapittel 10. Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger **Generell innledning**

Kapittel 10 inneholder nærmere bestemmelser om inndragning etter alkoholloven § 1-8. Forskriften er hjemlet i alkoholloven § 1-8 tredje og fjerde ledd.

Alkoholforskriften §§ 10-1 til 10-6 gir nærmere bestemmelser om inndragning av bevillinger etter alkoholloven § 1-8 første og annet ledd, herunder saksbehandlingsregler og standardiserte reaksjoner for ulike typer overtredelser. Reglene utgjør til sammen et prikktildelingsystem.

Alkoholforskriften § 10-7 (tidligere § 10-1) avgrenser adgangen til å inndra bevillinger som følge av at bevillingen ikke er benyttet i løpet av det siste året, jf. alkoholloven § 1-8 fjerde ledd.

Om prikktildelingssystemet

Bestemmelsene i §§ 10-1 til 10-6 innebærer et system for prikktildeling ved brudd på bevillingshavers alkoholrettslige forpliktelser. Reglene innebærer at ulike typer brudd blir tildelt et visst antall prikker og hvor 12 tildelte prikker i løpet av to år vil føre til en standardreaksjon på inndragning i én uke.

Ordningen er obligatorisk, og kommunen er forpliktet til å følge de anvisninger som følger av forskriften. Ordningen har sin bakgrunn i Stortingsmelding 30 (2011–2012) Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk og Innst. 207 S (2012-2013). Det ble her pekt på at det er dokumentert store utfordringer knyttet til overskjenking og salg og skjenking til mindreårige, samtidig som reaksjoner overfor salgs- og skjenkesteder i liten grad ble iverksatt. Tall fra Statens institutt for rusmiddelforskning viste at det var få kommuner som foretok inndragning sett i sammenheng med Versjon 21.12.2015 7 antall innrapporterte overtredelser. Det ble også påpekt i meldingen at manglende reaksjoner ved overtredelser fører til at useriøse aktører får et konkurransefortrinn på bekostning av de seriøse aktørene. Det ble på denne bakgrunn konkludert med at det skulle utarbeides nasjonale krav til kommunenes reaksjon ved brudd på alkoholloven.

Innføring av et system for nasjonale krav ved brudd på kommunale bevillinger etter alkoholloven ble fulgt opp i høringsnotat av 17.01.2014, Prop. 58 L og Innst. 252 L (2014-2015).

Hovedformålet med prikktildelingssystemet er å sikre at brudd på lovverket blir fulgt opp. I forarbeidene ble det påpekt at det er viktig at muligheten for inndragning fremstår som en reell følge av brudd på regelverket. Dersom inndragningsmuligheten ikke blir benyttet, vil dette kunne svekke den preventive effekten av inndragningsbestemmelsen og føre til at respekten for regelverket blir redusert, også blant de bevillingshaverne som i utgangspunktet ønsker å operere innenfor regelverket.

Videre er systemet ment å føre til en forenkling av saksbehandlingen av inndragningssaker i kommunen. Prikktildelingssystemet vil gi klare retningslinjer for når en bevilling skal inndras og hvilken reaksjon som normalt skal velges. Det skal ikke utøves skjønn i samme grad som tidligere. Forslaget åpner imidlertid for bruk av skjønn i de helt spesielle tilfellene.

Et annet hensyn er å skape større grad av likhet, forutberegnelighet og rettssikkerhet for den enkelte bevillingshaver uavhengig av hvilken kommune man driver næringsvirksomhet i. Et obligatorisk prikktildelingssystem vil legge til rette for mer rettfærdige konkurranseforhold og gi gode rammebetingelser for de aktørene som driver i henhold til gjeldende regelverk. Systemet skal også gi bevillingshaverne og kommunene økt trygghet for at regler om saksbehandling og kontradiksjon er ivaretatt.

Konsekvensene av eventuelle brudd vil være tydelige og forutsigbare med et prikktildelingssystem. Dette kan være til hjelp for bevillingshaverne når de utarbeider rutiner og internkontroll for å sikre at driften er i samsvar med alkoholloven.

I forarbeidene fremheves det at et prikktildelingssystem gir pedagogiske fordeler. Systemet skal være enkelt å sette seg inn i og forstå, både for saksbehandlere, bevillingshavere, politikere og publikum/media.

Bruken av prikker innebærer en normering av overtredelsenes alvorlighetsgrad, på en måte som gjør det enkelt å differensiere mellom ulike typer overtredelser, samt å vekte ulike typer overtredelser i kombinasjon.

Forskriften trådte i kraft 1. januar 2016. Forskriften gjelder overtredelser begått fra og med denne dato. Kommuner som har hatt egne varianter av prikkssystemer, vil således ikke kunne overføre prikker til det nye systemet.

§ 10-1

Bestemmelsene om prikktildeling og inndragning i § 10-2 til § 10-6 gjelder der kontroll gjennomført i henhold til kapittel 9 i denne forskriften eller rapport fra andre myndigheter, avdekker at innehaver av kommunal salgs- eller skjenkebevilling ikke har oppfylt sine plikter etter alkoholloven. Bestemmelser gitt i medhold av alkoholloven, bestemmelser i lov eller i medhold av lov som har sammenheng med alkohollovens formål, eller plikter som følger av vilkår i bevillingsvedtaket.

§ 10-2.

Ved overtredelser som nevnt i § 10-3 skal kommunen tildele bevillingshaver et bestemt antall prikker. Likeartede brudd avdekket ved samme kontroll skal anses som ett enkelt brudd.

Dersom bevillingshaver i løpet av en periode på to år er tildelt til sammen 12 prikker, skal kommunestyret inndra bevillingen for et tidsrom på én uke. Dersom det i løpet av toårsperioden blir tildelt flere enn 12 prikker skal kommunestyret øke lengden på inndragningen tilsvarende.

Ved beregning av toårsperioden skal overtredelsestidspunktene legges til grunn.

Toårsperioden gjelder uavhengig av om bevillingen er fornyet i løpet av perioden, jf. alkoholloven § 1-6. Ved overdragelse begynner ny periode på overdragelsestidspunktet, jf. alkoholloven § 1-10 første ledd.

10-3

Følgende overtredelser fører til tildeling av åtte prikker:

- salg, utlevering eller skjenking til person som er under 18 år, jf. alkoholloven § 1-5 annet ledd
- brudd på bistandsplikten, jf. § 4-1 annet ledd i denne forskriften
- brudd på kravet om forsvarlig drift, jf. alkoholloven § 3-9 og § 4-7
- hindring av kommunal kontroll, jf. alkoholloven § 1-9.

Følgende overtredelser fører til tildeling av fire prikker:

- salg og utlevering til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, jf. § 3-1 i denne forskriften, skjenking til person som er eller må antas å bli åpenbart påvirket av rusmidler, jf. § 4-2 første ledd i denne forskriften.
- brudd på salgs-, utleverings- og skjenketidsbestemmelsene, jf. alkoholloven § 3-7 og § 4-4
- skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 til person på 18 eller 19 år, jf. alkoholloven § 1-5 første ledd
- brudd på alderskravet til den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk, jf. alkoholloven § 1-5 tredje ledd.

Følgende overtredelser fører til tildeling av to prikker:

- det gis adgang til lokalet til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, eller bevillingshaver sørger ikke for at person som er åpenbart påvirket av rusmidler forlater stedet, jf. § 4-1 i denne forskriften.
- mangler ved bevillingshavers internkontroll, jf. alkoholloven § 1-9 siste ledd, jf. kapittel 8 i denne forskriften

- manglende levering av omsetningsoppgave innen kommunens frist, jf. kapittel 6 i denne forskriften
- manglende betaling av bevillingsgebyr innen kommunens frist, jf. kapittel 6 i denne forskriften
- brudd på krav om styrer og stedfortreder, jf. alkoholloven § 1-7c
- gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, jf. alkoholloven § 1-8 annet ledd
- gjentatt diskriminering, jf. alkoholloven § 1-8 annet ledd.

Følgende overtredelser fører til tildeling av én prikk:

- brudd på kravet om alkoholfrie alternativer, jf. § 4-6 i denne forskrifte.
- brudd på regler om skjenkemengde, jf. § 4-5 i denne forskriften
- konsum av medbrakt alkoholholdig drikk, jf. § 4-4 i denne forskriften
- gjester medtar alkohol ut av lokalet, jf. § 4-4 i denne forskriften
- brudd på krav om plassering av alkoholholdig drikk på salgssted, jf. § 3-3 i denne forskriften
- brudd på vilkår i bevillingsvedtaket, jf. alkoholloven § 3-2 og § 4-3
- brudd på reklameforbudet, jf. alkoholloven § 9-2, jf. kapittel 14 i denne forskriften
- andre overtredelser som omfattes av alkoholloven § 1-8 første ledd, jf. blant annet alkoholloven § 3-1 sjette ledd, § 4-1 annet ledd, § 8-6, § 8-6a, § 8-12 og § 8-13.
- andre overtredelser som omfattes av alkoholloven § 1-8 første ledd, jf. blant annet alkoholloven § 3-1 sjette ledd, § 4-1 annet ledd, § 8-6, § 8-6a, § 8-12 og § 8-13.

§ 10-4

Dersom det foreligger helt spesielle og svært formildende omstendigheter, kan kommunen tildele færre prikker for en overtredelse enn det som følger av § 10-3.

Dersom det foreligger svært skjerpene omstendigheter, kan kommunen tildele flere prikker for en overtredelse enn det som følger av § 10-3. Kommunestyret kan ved svært skjerpene omstendigheter også øke lengden på inndragningen utover det som følger av § 10-2, i de alvorligste tilfellene for resten av bevillingsperioden.

Dersom omstendigheter som nevnt i første og annet ledd vektlegges, skal dette begrunnes særskilt i vedtaket.

§ 10-5

Der det foreligger grunnlag for prikktildeling, skal kommunen sende ut forhåndsvarsel om tildeling av prikker, jf. forvaltningsloven § 16.

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om tildeling av prikker. Bevillingshaver skal i forbindelse med vedtaket orienteres om mulige konsekvenser ved ytterligere prikktildelinger.

Vedtaket etter annet ledd kan påklages etter forvaltningslovens regler. Der klageretten ikke benyttes, kan tildelingen av prikker likevel påklages i forbindelse med klage på senere vedtak om inndragning hvor tildelingen av prikker inngår som grunnlag.

§ 10-6

Dersom tildeling av prikker danner grunnlag for inndragning, skal kommunen sende ut forhåndsvarsel om inndragning av bevillingen, jf. forvaltningsloven § 16.

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om inndragning av bevilling på grunnlag av tildeling av prikker.

Kommunen bør iverksette vedtak om inndragning innen fire uker etter vedtakelsesdato.

§ 10-7 (tidligere § 10-1)

En bevilling kan inndras dersom den ikke er benyttet i løpet av det siste året.

Bevillingen kan likevel ikke inndras dersom årsaken til manglende bruk av bevillingen er en hindring utenfor bevillingshavers kontroll og som han ikke med rimelighet kunne unngå eller overvinne følgene av. Dette gjelder bare i den utstrekning det kan antas at driften kan gjenopptas innen rimelig tid.

5 Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere

Vardø kommune har et etablert behandlingstilbud til de med rusproblemer i kommunen på dagtid. Etter vanlig åpningstid og i helgene er det ikke noe tilbud til denne gruppen.

Familieavdelingen ved psykiaritjenesten har søkt på eksterne prosjektmidler for å kunne styrke satsingen på rusarbeid i kommunen, det foreligger ikke svar på denne søknaden pr dags dato.

Den lokale oppfølgingen og rehabilitering av rusmiddelbrukere består av følgende hjelpetjenester:

- Familieavdelingen ved psykiaritjenesten, barneverntjenesten, PPT og helsestasjon.
- Kommunelegetjenesten.
- Nav.
- Div samarbeids instanser ved behov.

Nav:

Nav arbeid i forhold til oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere består av råd og veiledningssamtaler. Innsøking av brukere til rusbehandling, både korttids og langtidsbehandling. Oppfølging av brukere når de er på rusbehandling. Tjenesten har også ansvaret for å søke å skaffe bolig til denne brukergruppen.

Det jobbes tverrfaglig med faste møter mellom Nav, lege, og psykisk helsevern, barnevern når det er nødvendig, og utfordringer søkes løst i fellesskap.

Det er 1-2 års ventetid på langtidsbehandling i institusjon. Det er få tilbud i Finnmark, de fleste behandles ved Nordlandsklinikken og i Oslo-området. Korttidsbehandling er inntil 6 måneder ved Finnmarksklinikken. Det er stor mangel på avrusingsplasser og lavterskeltilbud i Finnmark.

Aktivitetssenteret i psykisk helsevern er populært for alle brukere.

Familieavdelingen ved psykiaritjenesten:

Familieavdelingen ved psykiaritjenesten spiller en viktig rolle i oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere. De har samtaler med brukere. Det er etablert et ubemannet

aktivitetssenter som brukerne setter stor pris på og som er en del av rehabiliteringen. Vinteren og våren 2016 har aktivitetssenteret vært bemannet med personell på tiltak, dette har vært positivt for brukerne av aktivitetssenteret. Det samarbeides med en rekke instanser vedrørende rehabilitering og oppfølging av rusmiddelmissbrukere.

Psykiatritjenestene sine samarbeidspartene i Vardø består av:

- Kommunelegetjenesten med faste ukentlige møter.
- Helsestasjon.
- NAV.
- Barnevern.
- Politiet.
- PPT.
- Skolevesenet.
- I noen grad barnehager.
- Private arbeidsgivere.
- ASVO.

Eksterne samarbeidspartnere utenfor kommunen:

- Åsgård – Tromsø sykehus.
- DPS – Øst finnmark (Tana).
- VPP i Kirkenes.
- Ulike rusklinikker i Finnmark,
- Kommuner i andre deler av Norge via samarbeidsavtaler når klienter er på reise/besøk annet sted. Dette for at opprettholde medisiner/tiltak for i størst mulig grad å unngå tilbakefall. Den typen samarbeid har vi også med private arbeidsgivere, som eksempelvis skippere.
- Det er opparbeidet et godt samarbeid med eksterne leger, psykologer. I gjennom dette arbeidet har psykiatritjenesten fått tilgang på både spesielle offentlige og private telefonnummer.

Den gode kontaktflaten som psykiatri tjenesten har med eksterne fagmiljøer fører til at det er svært sjeldent det ikke oppnås ønsket respons når brukere blir henvist. Det vil si at vi nesten alltid får til et tiltak som er akseptabelt både utenfra faglige vurdering, og utenfra brukeren sitt ståsted.

Legetjenesten:

Har ansvaret for helsetjenester til denne brukergruppen. Legetjenesten har et nært samarbeid med framfor alt psykiatritjenesten og legetjenesten og psykiatritjenesten treffes hver uke vedrørende dette.

Legetjenesten er restriktiv til å skrive ut A- og B-preparater og om en pasient, med potensiell risiko for misbruk, likevel av medisinske årsaker trenger denne typen av preparater gis ofte disse medisiner til pasienten av psykiatritjenesten, hjemmesykepleien eller sykepleie sykehjemmet.

Antabus skrives ofte ut til pasienter med alkoholmisbruk og iblant også annen typ av medisin, som feks Campral.

Bak henvisning til en rusklinikk ligger ofte et tverrfaglig samarbeid mellom psykiatritjenesten, NAV og legekantoret. Hjemmetjenesten og sykepleie sykehjemmet kan også ha viktig informasjon.

Legetjenesten driver med mye motivasjonsarbeid når det gjelder alkohol og tablettmissbruk. Dette gjelder også i forhold til spilleavhengighet.

Det er meget viktig at så tidlig som mulig nå frem til unge personer som holder på å utvikle et misbruk. Legetjenesten blir bevisst på problematikken når det kommer bekymring fra skole, forgiftninger eller når det blir promillekjøring. Det gjelder å utnytte de tilfeller som pasienten er åpen for hjelp. Legetjenesten må også arbeide forebyggende også etter en rusperiode og på alle måter hjelpe en pasient med å slutte med sitt misbruk.

5.1 Tiltak oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere

5.1.1: Videreføre faste møter internt med hjelpeapparatet og med eksterne kontakter. Fortsette å jobbe med å utvikle og forbedre tjenestene for brukerne.

6 Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen

6.1 Ansvarsfordeling og samarbeid

Tverrfaglig samarbeid er helt essensielt for å få framdrift i det rusforebyggende arbeidet generelt, og ikke minst for å lykkes med tiltak rettet mot risikoutsatte grupper og enkeltpersoner, og for å yte gode tjenester til personer med rusmiddelavhengighet. Dette betyr at forebygging bør være et tema i all kommunal virksomhet. Det kan være uklare overganger mellom byggende og forebyggende virksomhet, men gode oppvekstforhold i et trygt lokalsamfunn bør være et utgangspunkt, og noe alle kan samles om. Personer med rusmiddelavhengighet skal kunne benytte vanlige kommunale tjenester på linje med øvrige innbyggere etter behov. Ingen skal kunne avvises på grunn av sin avhengighet. I tillegg skal det fortsatt finnes særskilte støtte- og hjelpetiltak for denne gruppen

6.2 Fremdrift Tiltak Ansvar Tidsfrist

Tiltak	Målgruppe	Metode	Tidsrom	Ansvarlig	Kostnad	Gjennomført
4.1 Heve debut Alderen Bruk av rusmidler	Ungdom 13-18 år Foreldre/ Foresatte	Undervisning	Hele perioden	Vardø skole Vardø Videregående skole(samarbeidspart ner) Foreldre/foresatte Familieavdelingen Politiet(samarbeidsp artner)	Innenfor Dagens drift	
Kartlegging av rusvaner	Ungdom og voksne	Undersøkelse	Høst 2016/våren 2017	Vardø skole ved enhetsleder vedr ungdom i skolepliktig alder. Enhetsleder Pohs vedr voksne.	Innenfor dagens drift	
4.1.1 Arbeide for å komme i posisjon for å fange opp Unge som er i risiko for å utvikle rusproblemer	Ungdom 13-18 år	Veiledning/støtte Samtaler til Ungdom	Hele perioden Kontinuerlig jobbing med dette	Familieavdelingen med alle sine avdelinger Politiet(samarbeidsp artner)	Innenfor dagens drift	
Styrke det tverrfaglige samarbeid mellom de ulike etater		Samtaler/info Rutiner- melding	Hele perioden Kontinuerlig jobbing med dette	Familieavdelingen med alle sine avdelinger Barnehager Skoler Politiet(samarbeidsp artner)	Innenfor dagens drift	
Info til skoler/ barnehager	Ansatte og elever		Gjennomføres Årlig	Familieavdelingen	Innenfor dagens drift	
Ungdomsklubb med synlige voksne	Fredag/lørdag		Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur	Kostnader til dette må utredes og legges frem for Komite TNPk	
Synlig politi	Fredag/lørdag		Hele perioden	Politiet(samarbeidsp artner)		
Arbeidstil tak Ungdom (drop outs)	Ungdom 16-19 år	Faste samarbeidsm øter	Hele perioden	OT, NAV	Innenfor dagens drift	
4.1.2 Etablere Konkurrerende tiltak for unge	Ungdom 13-20 år	Utvidet åpningstid Vardø hallen Div sports akt		Enhet for teknisk, næring plan og kultur Ev. frivillige lag og foreninger ungdomsklubben	Kostnad er til dette må utredes og legges frem for Komite TNPk	
		Musikk verksted	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur Frivillige lag og foreninger	Kostnad er til dette må utredes	

					og legges frem for Komite TNPK	
		Filmklubb/ Nattkino	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur ungdomsklubben	Kostnad er til dette må utredes og legges frem for Komite TNPK	
		Div helge Arrangement	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur Frivillige lag og foreninger	Kostnad er til dette må utredes og legges frem for Komite TNPK	
		Trafikk opplæring	Hele perioden	Politiet(samarbeidspartner)		
	I helgene	Utvidet åpningstid i bassenget	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur	Kostnad er til dette må utredes og legges frem for Komite TNPK	
Det er søkt på midler til stilling som skal jobbe med tverrfaglig rus arbeid. Dette er midler som det må søkes på årlig. Det foreligger ikke svar på søknaden pr dags dato.	Alle	Styrkning av jobbing mot rus	Høst 2016	Familieavdelingen ved psykiatritjenesten	Det er søkt på kr 620.000 til stilling vedr tverrfaglig rusarbeid.	

Tabellen viser de foreslåtte tiltakene i rusplanen, og gir et forslag på hvem som bør ha ansvaret for igangsetting. Disse er foreslått ut fra kompetanse og arbeidsområde, og er et signal på hvem arbeidsgruppa mener er riktigst. Eventuelt andre forslag bør begrunnes. Det er avgjørende å se på ansvaret allerede på plannivå, slik at også fordelingen er forankret i den Rusmiddel politiske handlingsplan 2016-2019.

6.5 Økonomiske konsekvenser (Enhetsleder POHS)

De fleste tiltakene i den rusmiddelpolitiske handlingsplan vil kunne gjennomføres innenfor dagens drift og bemanning. Mange tiltak er en del av ordinær drift i de ulike tjenester, og er ikke forventet å bli ytterligere kostnadskrevene enn de er pr. i dag.

De tiltakene det krever ekstra økonomisk satsing for å gjennomføre, er som følger:

- Ungdomsklubb, dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Styrking av tverrfaglig arbeid mot rus. Det er søkt på eksterne midler til dette med kr 620.000. Dersom dette blir innvilget skal det bruke på stilling. Disse midlene innvilges for et år av gangen og må søkes på hvert år.
- Utvidet åpningstid i f.eks Vardøhallen i helgene der ungdom kan drive med ulike sportslige aktiviteter. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Utvidet åpningstid i bassenget i helgene. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Musikkverksted på kveldstid. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Nettcafe - f.eks knyttet opp mot ungdomsklubben. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Nattkino. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.
- Ulike helgearrangement. Konserter med mer. Dette bør oversendes til fagkomiteen TNPK for utredning og kostnadsberegning.

6.6 Evaluering og rulling av handlingsplanen (enhetsleder POHS)

I henhold til Sosial- og helsedirektoratets veileder bør den rusmiddelpolitiske handlingsplanen behandles i hver kommunestyreperiode. *"I forbindelse med rulleringen bør planen evalueres. Det bør samtidig foretas en ny kartlegging og vurdering av rusmiddelsituasjonen i kommunen. Det bør vurderes om kommunen gjennom eksisterende tiltak har nådd sine mål. Vurderingen bør legges til grunn for rulling av planen, og være bestemmende for hvorvidt det er behov for endringer i tiltaks- og virkemiddelapparatet."*

På bakgrunn av dette er det naturlig at den foreliggende plan evalueres og rulleres i løpet av 2019. Berørte tjenesteområder må sette av tid til evalueringen. Det er naturlig at ansvaret for organiseringen av arbeidet som har med kartlegging og beskrivelser legges til Nav. Evaluering og rulling omfatter også retningslinjene for salg- og skjenking av alkoholholdig drikk. Ansvaret for rulleringen av retningslinjene legges til formannskapet. Tiltaksplanen gjennomgås og evalueres midt i perioden og ved rulling av planen.

Vedlegg:

- Tiltaksplan fra forrige periode.

Tiltak	Målgruppe	Metode	Tidsrom	Ansvarlig	Kostnad	Gjennomført
4.1 Heve debut Alderen	Ungdom 13-18 år	Undervisning	Hele perioden	Vardø skole Vardø Videregående skole(samarbeidspartner)	Innenfor Dagens drift	Delvis gjennomført
Bruk av rusmidler	Foreldre/ Foresatte			Foreldre/foresatte Familieavdelingen Politiet(samarbeidspartner)		

Kartlegging Rusvaner	Ungdom	Undersøkelser	Høst 2012	Vardø skole v/ enhetsleder	Innenfor dagens drift	Ikke gjennomført
4.1.1 Arbeide for å komme i posisjon for å fange opp Unge som er i risiko for å utvikle rusproblemer	Ungdom 13-18 år	Veiledning/støtte Samtaler til Ungdom	Hele perioden Kontinuerlig jobbing med dette	Familieavdelingen med alle sine avdelinger Politiet(samarbeidspartner)	Innenfor Dagens drift	Det jobbes kontinuerlig med dette
Styrke det tverrfaglige samarbeid mellom de ulike etater		Samtaler/info Rutiner-melding	Hele perioden Kontinuerlig jobbing med dette	Familieavdelingen med alle sine avdelinger Barnehager Skoler Politiet(samarbeidspartner)	Innenfor Dagens drift	Dette jobbes det kontinuerlig med.
Info til skoler/ barnehager			Gjennomføres Årlig	Familieavdelingen	Innenfor Dagens drift	Gjennomført
Synlige voksne V/ ungdomsklubben	Fredag/lørdag		Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur	Innen for dagens drift til ungdomsklubben	Ikke gjennomført.
Synlig politi	Fredag/lørdag		Hele perioden	Politiet(samarbeidspartner)		Varierende, synlig politi ved større arrangement.
Arbeidstiltak Ungdom (drop outs)	Ungdom 16-19 år	Faste samarbeids møter	Hele perioden	OT, NAV	Innenfor Dagens drift	Gjennomført ?
4.1.2 Etablere Konkurrerende tiltak for unge	Ungdom 13-20 år	Utvidet åpningstid Vardø hallen Div sports akt		Enhet for teknisk, næring plan og kultur Ev. frivillige lag og foreninger ungdomsklubben		Ikke gjennomført.
		Musikk verksted	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur Frivillige lag og foreninger		Ikke gjennomført.
		Filmklubb/ Nattkino	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur ungdomsklubben		Ikke gjennomført.
		Div helge Arrangement	Hele perioden	Enhet for teknisk, næring plan og kultur Frivillige lag og foreninger ungdomsklubben		Har vært arrangert noen ungdomskvelder på glasshuset og 16 mai arrangement.
		Trafikk opplæring	Hele perioden	Politiet(samarbeidspartner)		
Styrkning av rusforebyggende tiltak	Alle	Styrkning av rusforebyggende tiltak og utvidet tilbud	Høst 2012	Familieavdelingen	Innvilget ekstern finansiering	Denne ordningen var bare et

		fra hjelpappara tet etter ordinær åpningstid.			med kr 500.000 Det må søkes hvert år på disse midlene	år før den ble lagt ned.
Ettervern innen 24 timer		Utrede om mulighetene for å etablere ettervern innen 24 timer for de som det er aktuelt for	Høst 2012	Nav sosial Familieavdelingen	utredes	Ikke gjennomført. Ikke økonomi innenfor enhetens økonomiske rammer.

Vedlegg:

- Uttalelsen fra elevrådet ved Vardø skole.